

Vjenčanica

Nedavno sam na nekom portalu pročitala o novim uslugama putem mobilnih uređaja preko kojih posjetitelji mogu doživjeti posve osobno muzejsko iskustvo i oživjeti prošlost i kulturnu baštinu te tako „posjet muzeju pretvoriti u personalizirano i interaktivno mobilno iskustvo“. Što li nam sve nove tehnologije neće omogućiti... Ja vjerujem da će mlađe osobe ovo obleručke prihvatiti, ali ja više ne pripadam toj generaciji. Više volim muzeje obilaziti individualno jer tako mogu sama birati ono što me više zanima, na što obratiti više pažnje, pažljivo, a ne površno razgledavati izložbe. Grupno razgledavanje mi sugerira viđenje vodiča, ma kako on bio stručan, „protrčavanje“ kroz izložke. Kad u muzej odlazim sama, kao i pri ulasku u bilo koji novi prostor, ja mijenjam nešto u sebi te se nastojim prilagoditi onome što razgledavam. Ulazak u svijet muzeja za mene predstavlja moju preobrazbu. Tada aktiviram neki drugi dio sebe, nastojim se identificirati s artefaktima i u svojim mislima tražiti poveznice s vlastitim životom i saznanjima, prepustiti se mašti, oživjeti sjećanja. Tako je bilo i pri posjetu izložbi „U dobru i zlu“ koja je bila priređena u Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu i koja me potaknula da napišem ovu priču.

Čarobne riječi iz naziva izložbe asociraju samo na jedno – vjenčanje, svečan čin kada dvoje kreće na put u kojem zajednički dijele i dobro i zlo. Izložba je bila posvećena vjenčanoj odjeći od 1865. godine do danas i na njoj su bile izložene brojne vjenčanice, ali i svi oni popratni detalji koji idu uz to poput vjenčića za kosu, velova, torbica, što svjedoči da se vjenčanoj opremi oduvijek pridavala velika pozornost, naravno više mladenkinjoj, nego mladoženjinjoj odjeći.

Razmišljala sam o tome kako su završili bračni zavjeti onih koji su nosili tu svečanu odjeću. Jesu li bili sretni u braku? Jesu li se mogli nositi s bremenitostima svojih bračnih života? Jesu li imali djece i koje su ih brige morale?

Muzej je na kraju pozvao sve one koji žele darovati nešto od svojih uspomena s vjenčanja za dio fundusa da to dobrovoljno učine, kako bi se to sačuvalo za buduće generacije posjetitelja.

I tada mi sjećanje prizove priču o vjenčanici moje majke koju još čuvam u ormaru u roditeljskoj kući na jednom otoku i odlučih je ispričati u nadi da ćete je shvatiti.

Ljubav mojih roditelja započela je u ratnom vihoru Drugog svjetskog rata. Ona s Korčule, a on s Hvara, susreli su se u izbjegličkom logoru El Shatt, na vrućem afričkom pijesku Egipta gdje su se s tisućama drugih izbjeglica iz Dalmacije sklonili pred talijanskim fašistima.

Oboje su imali 17 godina. Iz tog razdoblja postoje njihove brojne fotografije: mladi, nasmijani, zaljubljeni. Govorili su da je to bila ljubav na prvi pogled. Isprva mali plamen pretvorio se u pravu vatru. Ona je bila sigurna da je on čovjek s kojim želi dijeliti sve dane do kraja života.

Majčini roditelji nisu bili presretni njenim odabirom, no oni nisu previše marili za to. Sličnosti su ih povezivale, a različitosti obogaćivale. Nisu željeli previše, željeli su onoliko koliko je dovoljno da budu sretni. Zavjetovali su se jedno drugome na vječnu ljubav.

Pričali su mi njihovi prijatelji iz tih ratnih dana da su oni zaista bili stvoreni jedno za drugo.

Kada su do njih stigle vijesti da se rat u njihovoj domovini bliži kraju, u izbjegličkom logoru započele su pripreme za povratak u domovinu. Prema rasporedu grupa za odlazak otac se trebao vratiti jednim brodom, a majka drugim. Na rastanku su se pozdravili u nadi da će ubrzo biti zauvijek zajedno. Majka je već uvelike sanjerala o vjenčanju sa svojim izabranikom. Dok je pakirala skromnu prtljagu za povratak, pogled joj je pao na bijelu svilenu tkaninu koja je bila jedan od slojeva šatora kojima se štitilo da pustinjski vjetar „gibli“ ne nanese pijesak u šatore u kojima su živjeli. Majci je munjevito sinulo da bi od te tkanine mogla sašiti vjenčanicu. Bila je svjesna da poslije rata, razaranja i stradanja te opustošene zemlje sigurno neće imati mogućnosti, a ni novca da ju kupi. A ona je maštala o vjenčanju u bijeloj vjenčanici. U svoju skromnu prtljagu dodala je bijelu svilenu tkaninu koju je pažljivo izrezala sa šatorskog krila i donijela u domovinu.

Putovali su uzburkanim Mediteranom od Egipta, preko Sicilije, Italije do svoje Dalmacije. Bojali su se podvodnih mina, ali su na kraju ipak sretno stigli u svoju domovinu. Kad o tome razmišljam, pred očima mi je slika današnjih izbjeglica koji bježe iz svojih domova i domovine pred ratnim vihorom.

Nakon povratka otac je sa svojim roditeljima morao obnoviti kuću koja je bila do temelja spaljena te iznova oživjeti zapuštena polja. Majka je počela raditi u tvornici sardina. Bila su to teška poratna vremena, ali nikakve prepreke nisu mogle ugasiti njihovu ljubav. Iako otoci Hvar

i Korčula međusobno nisu daleko, u ono doba putovanje nije bilo jednostavno, a bilo je i skupo. Vezu su održavali preko pisama.

Prekrasnim rukopisom jedan i drugi iskazivali su svoje čežnje, odanost, ljubav i vjeru da će ih život uskoro zajedno spojiti, ovaj put zauvijek. Željeli su se primiti za ruke i zajedno koračati kroz život jer su vjerovali da dva para ruku pomažu da bude lakše.

No, trebalo je savladati mnoge prepreke do tog cilja. Deset godina su bili vjerni jedno drugome, ispisavši stotine pisama i ljubavnih poruka dok nisu konačno ozakonili svoju vezu. Na dan vjenčanja, a bilo je to 5. kolovoza 1953. godine, na blagdan Gospe Snježne, pohranili su zajedno sva svoja ljubavna pisma u zajedničku kutiju. Majka je tada obukla svoju vjenčanicu sašivenu od šatorske postave. Zaogrnutu bjelinom ponosno je koračala prema crkvi sv. Josipa u kojoj je bio obred vjenčanja, gdje su se mladenci zavjetovali na vjernost do kraja života, „u dobru i u zlu“. Čvrsto su se primili za ruke i krenuli u zajednički život koji je trajao punih pedeset godina. Njihova veza bila je protkana pažnjom, ljubavlju, strpljenjem i beskrajnom ljubavlju za djecu i kasnije unučad, sve do njihove smrt. Odlaskom mojih roditelja ostale su brojne uspomene koje svjedoče o nekom drugom načinu života koji polako iščezava, o vrijednostima koje se gube. Današnje generacije to ne mogu shvatiti. Njihove veze su virtualne, njihova prijateljstva također pa i bračne parove biraju putem novih tehnologija.

Moji roditelji su umrli. Oni su moji anđeli na nebu koji me prate na mom životnom putu. U ormaru još stoji majčina bijela vjenčanica sašivena od šatorske postave kao svjedok jedne ljubavi koju nikakve nedaće nisu uspjele pokolebati.

Živimo u vremenu kada se olako pristupa bračnim obvezama, omalovažava se obitelj i brak i možda ova istinita priča djeluje pomalo arhaično, ali sam je imala potrebu podijeliti s Vama.

Katja Matković Mikulčić, Velika Gorica